

ROZDZIAŁ SZÓSTY

RODZAJNIK

Zadaniem rodzajnika jest określić, oddzielić, zindywidualizować (*ten a nie taki*). Rodzajnik wskazuje, że jakaś rzecz lub osoba jest znana i ściśle określona.

1. W Łk 16,15: καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὑμεῖς ἐστε οἱ δικαιοῦντες ἑαυτοὺς ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ὁ δὲ θεὸς γινώσκει τὰς καρδίας ὑμῶν· ὅτι τὸ ἐν ἀνθρώποις ὑψηλὸν βδέλυγμα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ – rojawia się rodzajnik, ponieważ Jezus mówi o ludziach usprawiedliwiających samych siebie, którzy są powszechnie znani i oznaczeni. Może też występować w tym miejscu – jak twierdzą niektórzy – tzw. rodzajnik anaforyczny nawiązujący do przypowieści o nieuczciwym zarządcy. *To wy jesteście ...*

2. Ewangelista Mateusz powiada, że przed kazaniem Pan Jezus wszedł cisze τὸ ὄρος (Mt 5,1: Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος, καὶ καθίσαντος αὐτοῦ προσήλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ). Rodzajnik wskazuje, że chodzi o jedną, konkretną, znaną górę, na którą wstąpił Chrystus dla wygłoszenia nauki. Ponieważ jednak zwrot ten spotykamy zawsze (dziewięć razy), kiedy mowa o oddaleniu się Jezusa od tłumu, można także przypuszczać, że jest to ustalony zwrot.

3. W Łk 14,17 (καὶ ἀπέστειλεν τὸν δούλον αὐτοῦ τῇ ὥρᾳ τοῦ δείπνου εἰπεῖν τοῖς κεκλημένοις, Ἔρχεσθε, ὅτι ἤδη ἔτοιμά ἐστιν) czytamy, że zapraszający na ucztę wysłał τὸν δούλον. Rodzajnik może wskazywać, że był to ściśle określony sługa, którego zadaniem było przekazywać wiadomości. Rodzajnik mógłby też oznaczać *swego jedynego sługę*, co jednak z kontekstu na pewno nie wynika.

4. U Pawła: ὁ Κύριος oznacza niemal zawsze – Chrystus. Natomiast: Κύριος = Jahwe. Jednakże w 2 Kor 3,17 (ὁ δὲ κύριος τὸ πνεῦμα ἐστίν· οὗ δὲ τὸ πνεῦμα κυρίου, ἐλευθερία) biorąc pod uwagę kontekst ὁ κύριος oznacza najprawdopodobniej „Bóg”. Rodzajnik natomiast w orzeczniku jest prawdopodobnie anaforyczny, tj. wskazuje tego Ducha, o którym była mowa poprzednio.

5. Rodzajnik może mieć doniosłe znaczenie także dla egzegezy. Zauważ Flp 2,2. Paweł zachęca tam Filipian τὸ ἐν φρονούουσιν τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους ἡγουμένοι ὑπερέχοντας ἐαυτῶν. Rodzajnik przy ἐν może wskazywać na określoną rzecz wiadomą Pawłowi i Filipianom. Natomiast taki sam rodzajnik przy rzeczowniku ταπεινοφροσύνῃ wskazuje na cnotę pokory właściwą chrześcijanom.

Opuszczenie rodzajnika wskazuje, że mówiący chce wskazać na daną rzecz lub osobę jako na tego rodzaju, a nie na tę konkretnie (non hanc sed talem), innymi słowy, pragnie podkreślać nie indywidualność, ale jakość albo naturę.

1. Dlatego mówimy, że orzecznik z reguły nie ma rodzajnika. Orzecznik jest bowiem zazwyczaj rodzajem, w którego zakresie znajduje się podmiot. Np. J 1,1: Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν θεόν, καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος; tutaj Słowu przypisuje się naturę boską. Zauważ także wypowiedź w Flp 1,21: ἐμοὶ γὰρ τὸ ζῆν Χριστός καὶ τὸ ἀποθᾶν κέρδος. Rodzajnik wskazuje, że τὸ ζῆν jest podmiotem, natomiast Χριστός orzecznikiem. „Dla mnie życie jest Chrystusem (tj. moje życie owocuje Chrystusem; owocem mojego życia jest Chrystus) ...” Kontekst wskazuje raczej na takie właśnie rozumienie. Owocem życia Pawła – można powiedzieć – jest „Chrystus”, ponieważ dziełem jego życia jest „budowanie Ciała Chrystusa”.

Pamiętać jednak należy, że mogą zaistnieć różne okoliczności, które będą dopuszczały rodzajnik w orzeczniku. Np.: οὐκ εἰμι ὁ Χριστός = To nie ja jestem owym Chrystusem (J 1,20: καὶ ὠμολόγησεν καὶ οὐκ ἠρτήσατο, καὶ ὠμολόγησεν ὅτι Ἐγὼ οὐκ εἰμι ὁ Χριστός.).